

Atlingand *Anas querquedula*

Garganey

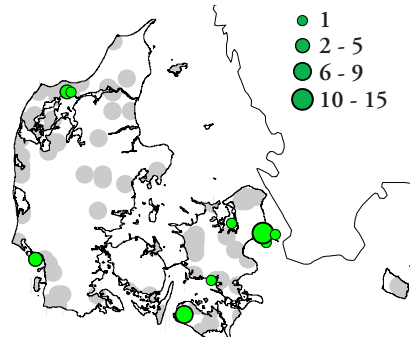

Fig. 2. Mærkningslokaliteter for fugle, som senere er genmeldt, samt artens danske yngleudbredelse (1993-96). Ringing sites for birds later recovered, and breeding distribution (1993-96).

I Danmark er atlingand en fåtallig ynglefugl, som findes spredt over det meste af landet, dog hyppigst i Vadehavsregionen og de vestjyske fjorde samt på Sjælland, Langeland og Lolland. Atlinganden yngler i en lang række europæiske lande fra Sverige og Finland i nord til den nordlige del af Middelhavsområdet i syd. Fra Europa strækker udbredelsen sig mod øst gennem Asien til Stillehavet. Fuglene fra Europa og Vestasien overvintrer i tropisk Afrika i Sahelzonen syd for Sahara (Scott & Rose 1996), hvilket er unikt for en svømmeand.

Mærknings- og genmeldingsdata

I Danmark blev den første atlingand ringmærket i 1928 af Dansk Ornithologisk Central. I alt er 283 fugle blevet mærket (fig. 4), hovedsagelig i andekøjer. Hovedparten af fuglene er mærket i 1960'erne.

I alt er 37 fugle (13%) genmeldt. Heraf er 19 blevet kønsbestemt til hanner og syv til hunner. 61% af de genmeldte fugle er mærket på Amager og ved Nakskov. De resterende fugle er mærket på blot seks lokaliteter, flest i Vejlerne og på Fanø (fig. 2). I alt syv fugle er mærket som unger og tilhører dermed med

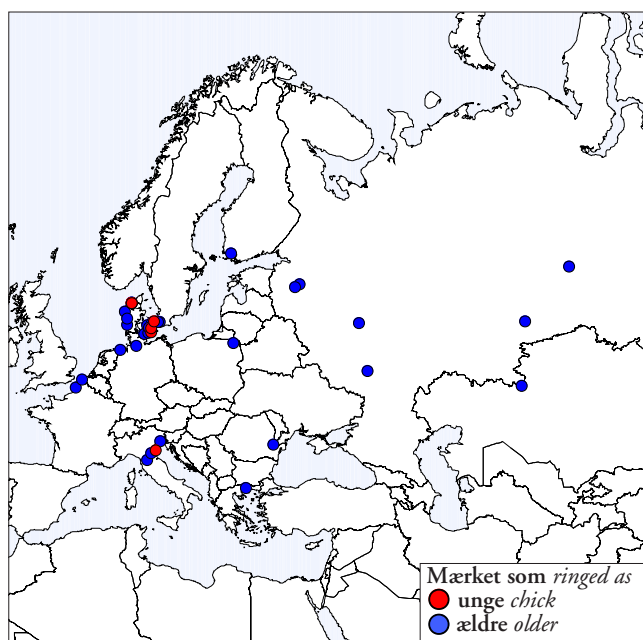

Fig. 1. Samtlige genfund af atlingand ringmærket i Danmark (n=38). All recoveries of garganey ringed in Denmark (n=38).

Fakta Facts

Mærkninger <i>Birds ringed</i>	283
Genmeldinger <i>Recoveries</i>	
Antal genmeldinger <i>No. of recoveries</i>	38
-heraf uden for Danmark <i>Recovered abroad</i>	19(50%)
Antal fugle <i>No. of individuals</i>	37
-heraf mærket som unger <i>Ringed as chicks</i>	7(19%)
Genmeldingsandel <i>Proportion recovered</i>	13%
Mærket i udlandet og genmeldt i Danmark <i>Ringed abroad and recovered in Denmark</i>	8

Ekstremer *Extremes*

Højeste alder <i>Oldest bird</i>	8 år
Længste afstand <i>Longest dist.</i>	Rusland <i>Russia</i> 3.223 km
Nordligst <i>Northernmost</i>	Finland <i>Finland</i> (60° 27'N)
Sydligst <i>Southernmost</i>	Makedonien <i>Marcedonia</i> (41° 04'N)
Østligst <i>Easternmost</i>	Rusland <i>Russia</i> (67° 23'E)
Vestligst <i>Westernmost</i>	Frankrig <i>France</i> (01° 35'E)

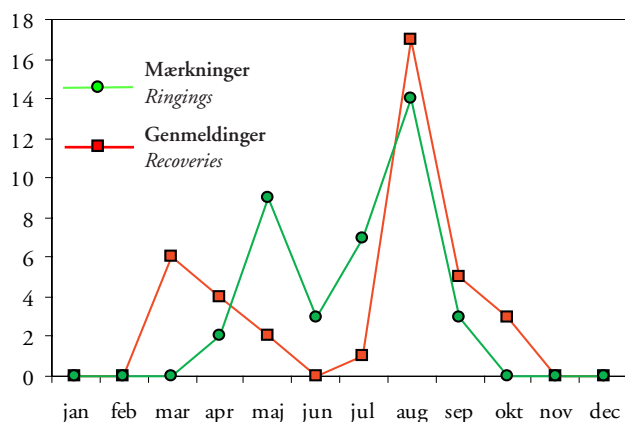

Fig. 3. Mærknings- og genmeldingsmåned for genfund af atlingand. Month of ringing and recovery for recovered garganey.

sikkerhed den fåtallige danske bestand. De genmeldte fugle er alle mærket i perioden maj-september, flest i maj og august (fig. 3). Landet besøges af trækgæster indtil medio maj og igen allerede i slutningen af juli (Olsen 1992). Det er derfor vanskeligt at adskille danske ynglefugle fra trækgæster, hvorfor de forskellige bestande vil blive behandlet under ét.

I alt er otte atlingænder, ringmærket i udlandet, genfundet i Danmark.

Træk og overvintring

Fire atlingænder er fundet uden for Danmark i det første efterår efter mærkningen (fig. 5). Disse fugle er trukket mod syd eller sydvest, til hhv. Tyskland (to fra august), Frankrig (én fra august) og Italien (én fra oktober). Ynglefugle fra Vesteuropa menes at benytte to ruter til overvintringsområderne, én via Den Iberiske Halvø og én via Italien (Cramp & Simmons 1977). Genmeldingen fra Italien af en danskudklæk-

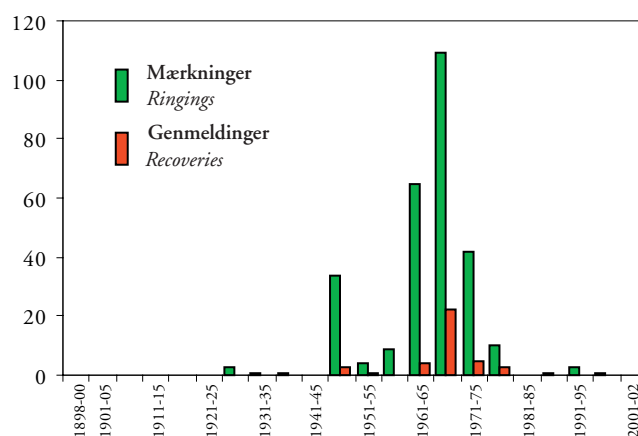

Fig. 4. Mærknings- og genmeldingsår for atlingand ringmærket i Danmark. Ringing and recovery year of garganey ringed in Denmark.

ket atlingand og et genfund i Nordfrankrig fra starten af august tyder på, at danske fugle benytter begge trækruter. Der er ligeledes i Danmark genfundet atlingænder mærket under efterårstrækket i Italien og Belgien hhv. 6. september 1978 og 11. september 1966 (fig. 6).

Der er ingen genmeldinger fra vinterperioden, så overvintringsområdet for de danske atlingænder er ukendt. Arten overvintrer stort set kun syd for Sahara (Scott & Rose 1996). Den svenske ringmærkning har givet én vintergenmelding fra Mali i Sahelzonen (Fransson & Pettersson 2001), hvor der er store vinterforekomster af atlingand (Scott & Rose 1996).

På returtrækket er de tidligste genmeldinger fra starten af marts. Genfundene i hhv. Frankrig og Italien tyder på, at atlingænderne benytter de samme to ruter som om efteråret (fig. 5). Danskmærkede fugle er på forårstrækket desuden genmeldt i Grækenland, Rumænien, Polen, Rusland og Kasakhstan. Alle disse

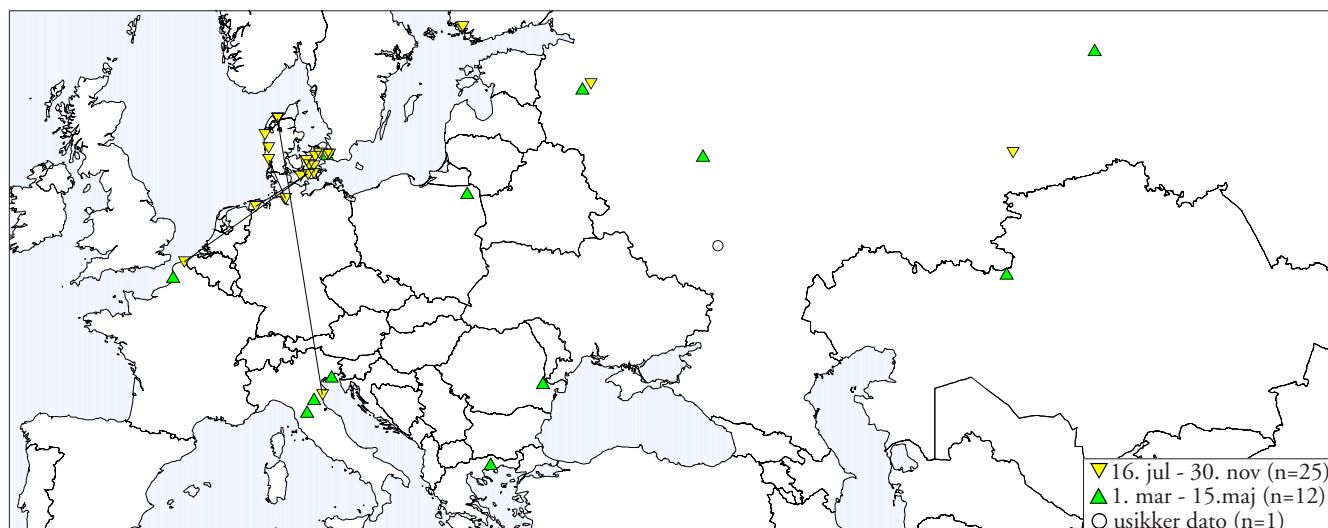

Fig. 5. Genmeldinger fra efterårs- og forårsperioden af atlingand ringmærket i Danmark. Linjer angiver direkte efterårstræk. Recoveries during autumn and spring of garganey ringed in Denmark. Lines indicate direct autumn migration

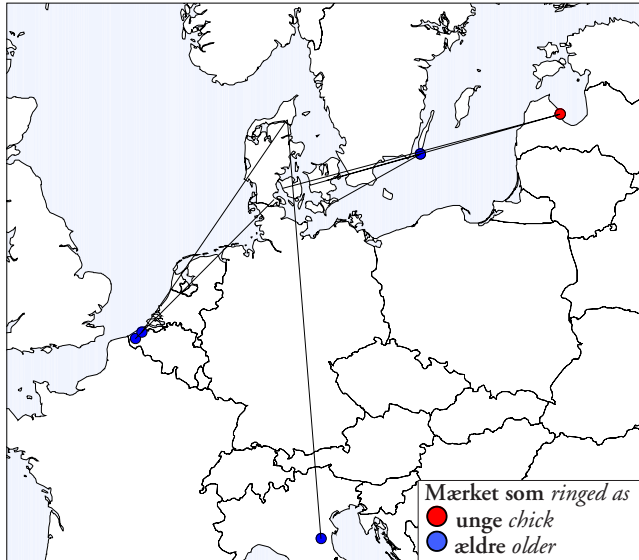

Fig. 6. Mærkningslokaliteter for atlingand ringmærket i udlandet og genmeldt i Danmark (n=8). Linjer forbinder mærknings- og genmeldingssted. Ringing locations of garganey ringed abroad and recovered in Denmark (n=8). Lines connect ringing and recovery site.

fugle var hanner, og de østlige fund skyldes sikkert, at de har slået følge med hunner fra østligere bestande og dermed skiftet yngleområde (abmigration).

I Danmark er der blot genfundet otte atlingænder, ringmærket i udlandet (fig. 6). To fugle, mærket som unger i Letland, er genfundet i Danmark hhv. 15. august og i oktober (præcis dato kendes ikke). Endvidere er to fugle, mærket på Gotland i de sidste dage af juli, genfundet i Danmark inden for tre uger efter mærkningen.

Genmeldings- og dødsårsager

Af de 38 genfund var fem aflæsninger af levende fugle. Aflæsningerne er alle foretaget på mærkningslokaliteten, de fleste kort tid efter mærkningen, men én tre år senere. Blandt 33 atlingænder indrapporteret som døde var 32 (97%) skudt. Genfundspositionerne er således sandsynligvis i høj grad præget af fordelingen af jægere. I alt 14 atlingænder er indrapporteret som skudt i Danmark, alle i perioden 1947-1976. Den længstlevende fugl i materialet blev otte år. Fuglen blev skudt i Finland syv år og én dag efter, at den i august blev ringmærket i sit andet kalenderår på Lolland.

English summary

The garganey breeds in only quite small numbers in Denmark and is also a rather rare passage migrant. The first garganey was ringed in 1928, with most ringed in the 1960s, mainly in duck decoys. Both birds of the Danish breeding population and passage migrants have been ringed and recovered. From Denmark some garganeys migrate SW along the Atlantic coast and some due S through central Europe, on their way to wintering sites in tropical Africa. However, no garganeys ringed in Denmark have been recovered from the winter quarters. The same alternative routes are used during spring. During spring, male garganeys have been recovered in Greece, Romania, Poland, Russia and Kazakhstan – probably on their way to a new breeding site with a female they met during winter. A large proportion of the recovered birds have been shot.